

KS. PAWEŁ MACIASZEK
Częstochowa, Warszawa

RODZICE CHRZESTNI (*GODPARENTS*)
I OPIEKUNOWIE DUCHOWI (*SPONSORS*)
W KOŚCIELE ANGLIKAŃSKIM (*CHURCH OF ENGLAND*)

Duszpasterska posługa Kościoła anglikańskiego przejawia się między innymi w trosce o świadome przeżywanie sakramentów świętych. Prowadzenie wiernych do czynnego i świadomego udziału w celebracjach liturgicznych pozwoli im na co dzień kierować się treściami zbawienia, kroczyć drogą zjednoczenia z Bogiem. W niniejszym artykule ukazane zostanie nauczanie Kościoła anglikańskiego na temat roli rodziców chrzestnych i opiekunów duchowych we wspólnocie wiernych oraz sposób realizacji wskazań zawartych w tym nauczaniu. Wskazania te odnoszą się do nowych zadań, jakie spoczywają na przyjmujących wymienione powyżej godności.

1. NORMY LITURGICZNE OKREŚLAJĄ TOŻSAMOŚĆ *GODPARENTS* I *SPONSORS*

Z racji na udzielany w Kościele anglikańskim sakrament chrztu świętego niektórzy wierni powołani są do przyjęcia godności *Godparents* i *Sponsors*. Ich role, choć podobne, zasadniczo różnią się ze względu na wiek mających przyjąć ten pierwszy z sakramentów. W przypadku, gdy otrzymują go starsze dzieci lub osoby dorosłe, dokumenty kościelne mówią o *Sponsors*, w przypadku dzieci o *Godparents*. Podział ten akcentuje zróżnicowany rodzaj troski o rozwój wiary tych, którzy stają się chrześcijanami; różne są bowiem potrzeby dziecka i osoby dorosłej w szeroko rozumianym procesie rozwoju, inne są także możliwości realizacji tych potrzeb.

Godparents to ci, którzy obecni przy chrzcie dziecka zobowiązują się troszczyć najpierw o to, aby dziecko poznało Boga, a następnie o wzrost jego wiary. Wyjątkowo gorliwie powinno być spełniane to zadanie do czasu osiągnięcia przez ochrzczonego dojrzałości chrześcijańskiej, czyli do sakramentu bierzmowania. Tworzony jest wówczas – jak zadekretowane zostało w prawie kościelnym – du-

chowy związek, który pomaga w wypełnianiu przyjętych zadań¹. Warto w tym miejscu dodać, że rodzice chrzestni wybierani są przez rodziców dziecka.

*Sponsors*² są pomocnikami przystępującej do chrztu osoby dorosłej, która nie będzie miała chrzestnych. Są oni tymi, którzy zgodzili się wspierać ją duchowo na drodze wiary zarówno do przyjęcia chrztu, jak i w następnych latach. Ci duchowi opiekunowie wybierani są przez kandydata do chrztu, jego rodzinę lub członków wspólnoty Kościoła. Tłumacząc godność i zadania, jakie spoczywają na tych opiekunach duchowych, można posłużyć się świadectwem mężczyzny, który kiedyś pracował w uniwersytecie jako pomocnik duszpasterza akademickiego. Opowiada, że spędzał wtedy czas z ludźmi, którzy (podejmując studia) po raz pierwszy opuścili swój dom na dłuższy czas. Szukali wówczas odpowiedzi na rodzące się w nich istotne pytania dotyczące życia, wszechświata, niemalże wszystkiego, co ogarnia i dotyka człowieka. Tam, w warunkach akademickich, dochodziło do przyjmowania przez nich sakramentu chrztu czy bierzmowania. Naturalne zatem było towarzyszenie im przy wtajemniczeniu w chrześcijaństwo. To było dokładne wypełnianie roli, jaka należy do opiekuna duchowego. Jak sam zaznacza, w tej sytuacji nie czuł się jak chrzestny, który – w tradycyjnym rozumieniu – bierze odpowiedzialność za religijne wychowanie dziecka. On zobowiązał się do towarzyszenia tym młodym ludziom przez modlitwę i zachęcanie ich do nieustannego pozostawania posłusznym nauce Kościoła³.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że niektóre pozaanglikańskie wspólnoty kwestionują potrzebę indywidualnych opiekunów duchowych. Uważają przy tym, że wszyscy wierni będą pomagać nowo ochrzczone. Tak jednak może stać się jedynie wówczas, kiedy wspólnota nie jest zbyt liczna. W przeciwnym wypadku mogłoby zdarzyć się tak, że nikt nie wzięby odpowiedzialności za wchodzących na drogę wiary, tłumacząc, że uczyni to ktoś inny z tej grupy wiernych⁴.

¹ D. Stone, *The baptism service. A guide*, London-Sydney-Auckland 1998, s. 19; por. J.A. Hardon, *Godparents*, w: *Modern Catholic Dictionary*, London 1981, s. 233: „Solemn baptism requires godparents. The godparent assumes an obligation to instruct the child in the even of the death or neglect of the parents, in order to fulfill the baptismal promises. Being a godparent creates a spiritual relationship that is recognized in ecclesiastical law”.

² B. Nadolski, *Chrzestni rodzice*, w: *Leksykon liturgii*, Poznań 2006, s. 258: „[*Sponsors*] termin z prawa rzymskiego, wywodzący się ze *sponsio*, które oznaczało podpisanie kontraktu kończącego się uczcią”.

³ G. Myers, *Using Common Worship: Initiation Services. A Practical Guide to the New Services*, London 2000, s. 37; por. J.A. Hardon, dz.cyt., s. 517: „The person [*Sponsor*] who presents a child at baptism and professes the faith in the child's name. A sponsor serves as the official representative of the community of faith and, with the parents, requests baptism for the child”.

⁴ N. Whitehead, H. Whitehead, *Baptism Matters*, London 1998, s. 42.

Normy liturgiczne Kościoła anglikańskiego⁵ zaznaczają, że:

- każde dziecko powinno zasadniczo mieć co najmniej troje rodziców chrzestnych: dwóch tej samej płci co kandydat do chrztu i jednego przeciwnej (jeśli nie można spełnić tego warunku to wymaganych jest dwoje: po jednym z każdej płci);
- rodzice mogą być chrzestnymi swojego dziecka wówczas, kiedy oprócz nich jest także jeszcze jeden chrzestny;
- kandydaci, którzy są bardziej dojrzałi wiekowo, mogą wybrać sobie własnych *Sponsors*; zazwyczaj powinno być ich troje, ale wystarczy dwoje;
- *Godparents* i *Sponsors* muszą być ochrzczeni i bierzmowani (wymóg bierzmowania może zostać złagodzony, jeśli zgodzi się na to *Minister* (duszpasterz w Kościele anglikańskim));
- możliwe, aby dziecko miało *Sponsors* mimo rodziców chrzestnych, ale rozwiązanie takie znajduje zastosowanie (ma sens) jedynie wówczas, kiedy zachodzą jakieś słuszne powody uczynienia różnicy między tymi dwiema kategoriami⁶. Znaczącym powodem może być np. pragnienie szczególnej, przez dłuższy okres, modlitwy za przyjmującego chrzest.

Podczas liturgii chrztu kandydaci do przyjęcia tego sakramentu przedstawiani są całemu zgromadzeniu. Kiedy zachodzi taka potrzeba (gdy nie czynią tego rodzice), dokonują tego rodzice chrzestni lub opiekunowie duchowi. Do nich wszystkich zwraca się przewodniczący liturgii z przypomnieniem, że oprócz radości z przyjęcia nowych członków Kościoła obecna jest także w tej wspólnotcie nadzieja, że Bóg pozwoli nowo ochrzczonej na ich wzrastanie w wierze. Z kolei, aby ten duchowy wzrost mógł się dokonać, potrzebny jest przykład pobożności ich najbliższych. Dlatego też chrzestni proszeni są o głośne wyrażenie gotowości do tego, aby z Bożą pomocą towarzyszyli rozpoczynającym „*their journey in faith* – swoją podróż w wierze”. Na polecenie: „Opiekujcie się nimi i pomagajcie im odnaleźć miejsce w życiu i służbę w Chrystusowym Kościele”, odpowiadają: „Z pomocą Bożą, będziemy”⁷.

Powyższe zapewnienie chrzestnych tłumaczy zawartą w prawie kościelnym (*Canon B 23*) odpowiedź na pytanie: Kto może być dopuszczony do tej godności?

⁵ *Canons of the Church of England* (Canons Ecclesiastical promulgated by the Convocations of Canterbury and York in 1964 and 1969 and by the General Synod of the Church of England from 1970). *Divine Service and the Administration of the Sacraments*, London 2000, Canon 23 B.

⁶ Por. *The book of Common Prayer and Administration of the Sacraments and other rites and ceremonies of the Church according to the use of the Church of England together with the Psalter or Psalms of David pointed as they are to be sung or said in churches and the form or manner of making ordaining and consecrating of bishops, priest and deacons*, Cambridge (brw.), s. 263; N. Whitehead, H. Whitehead, dz.cyt., s. 39.

⁷ *Baptism of Children at the Eucharist. Common Worship*, St. Andrew Church – Bedford (brw.), s. 5.

Wskazana tam została praktyka rzetelnego wypełniania swoich obowiązków wpływających z przynależności do Kościoła. H. Whitehead i N. Whitehead zauważyli, że jeszcze kilkadziesiąt lat temu łatwiej było znaleźć chrzestnych, którzy wypełniali ten warunek. W obecnych czasach, coraz częściej ci w wieku lat 20 i 30 nie są bierzmowani, a nawet ochrzczeni. Pojawiają się zatem problemy zarówno w Kościele, jak i w rodzinie. Wybrani spośród najbliższych na chrzestnych: brat, siostra czy przyjaciele nie zawsze zostają dopuszczeni do przyjęcia tej godności. Z drugiej strony jednak, ich pojawienie się we wspólnocie stanowi okazję do tego, aby przyszli na kurs wiedzy religijnej i aby sami stali się członkami Kościoła, zanim staną się chrzestnymi⁸.

Wskazania odnoszące się do kwestii wyboru chrzestnych są jasno sprecyzowane; muszą być oni obojga płci. Podyktowane jest to niezaprzeczalnym faktem (choć mówi się o tym coraz rzadziej), że chłopcy ciągle chcą i potrzebują przyglądać się roli mężczyzn, a dziewczynki kobiet. Stąd też, jeśli jest jeden chrzestny, to w takim wypadku na bycie chrzestnymi muszą zgodzić się rodzice dziecka. Wyraźnie też kierowana jest w stronę rodziców prośba, aby dobrze zastanowili się nad tymi, którzy będą chrzestnymi dziecka i ilu ich będzie. Jeśli w podjęciu tej decyzji mają jakieś trudności, wówczas powinni skorzystać z rady swoich duszpasterzy.

Dokonując powyższego wyboru, rodzice powinni wziąć pod uwagę następujące sugestie⁹:

- Nie należy wybierać dziadków; po pierwsze z racji swojego wieku mogą nie dożyć dojrzałego wieku dziecka, po drugie już wypełniają oni ważną rolę, polegającą na pełnym miłości opiekowaniu się wnukami. Jako chrześcijanie, prowadząc życie Boże i kontaktując się z dzieckiem, dodatkowo pomagają w procesie religijnego kształtowania wnuków.
- Rodzice nie powinni zostawać chrzestnymi własnego dziecka; troszcząc się o religijne wychowanie dziecka (przez chrześcijański przykład życia), otrzymają dodatkową pomoc w postaci chrzestnych. Warto także pamiętać o tym, że nastolatkom łatwiej będzie rozmawiać o kwestiach dotyczących wiary i życia duchowego z ludźmi, którzy nie są ich rodzicami. Ponadto nie zostaną wówczas pomieszane ważne (różniące się od siebie) role rodziców i chrzestnych. Nie zmniejszą się tym samym możliwości wpływu dorosłych na dziecko. W tym miejscu wskazuje się także na fakt – jak podają statystyki – że liczba małżeństw, które się rozpadają, jest duża; kiedy występują takie trudności, chrzestni mogą zaoferować potrzebne wtedy każdemu z członków rodziny stabilność i wsparcie.

⁸ N. Whitehead, H. Whitehead, dz.cyt., s. 39.

⁹ Tamże, s. 40–41.

- Nie należy zgadzać się z presją rodziny, aby bracia i siostry byli chrzestnymi, ponieważ przypada na nich tzw. kolejność albo sądzą, że jest to ich prawo. Ciotki, wujkowie, nikt z rodziny nie powinni być proszeni o bycie chrzestnymi automatycznie; nie powinni podejmować takich zadań, jeśli w przyszłości nie będą mogli dać chrześniakom chrześcijańskich wskazówek.
- Nie zaleca się, aby było więcej niż czterech chrzestnych. Rodzice mogą poprosić o to, by godność tę przyjęły dwa małżeństwa. Takie rozwiązanie znajduje swoje uzasadnienie. Jednak większa niż cztery liczba chrzestnych może spowodować, że stracą oni swoją wyjątkowość, i co więcej, ciężące na nich zadania zlecać będą innym.
- *Godparents* mają do spełnienia rolę wyjątkowo ważną, dlatego też dokonanie ich właściwego wyboru ma decydujący wpływ na poprawny rozwój dziecka.

2. PRZEZ CHRZEST *GODPARENTS* I *SPONSORS* SKŁADAJĄ ŚWIADECTWO WIARY

Chrzest jest znaczącym wydarzeniem w życiu wspólnoty chrześcijan. W jego celebracji wyraża się nie tylko wiara rodziców, lecz także tych, którzy z ich wyboru podejmują się ważnego zadania towarzyszenia nowo ochrzczonego w jego rozwoju przyjaźni z Bogiem: *Godparents* i *Sponsors*. Przyjaźń ta rozpoczyna się w pierwszym sakramencie. Przez świadectwo wiary rodziców i chrzestnych jednoznacznie wyraża się prawda o Bogu, którego realna obecność i działanie we wspólnocie Kościoła są ważniejsze niż postawa człowieka względem Trójcy Przenajświętszej. Przynoszone do chrztu dziecko (podobnie zresztą jak każda dorosła osoba) nie ma wpływu na udzielaną w tym sakramencie łaskę, ale Bóg zaprasza je do wspólnoty Kościoła i jest ono do niej przyjmowane¹⁰. W historii zbawienia Stwórca gromadził ludzi, czyniąc z nich «sвій lud». On deklarował im obietnice: „będziecie moim ludem, a Ja będę waszym Bogiem” (Ez 36, 28). W słowach tych Stwórca zapowiada utworzenie swego nowego ludu. Wspólnoty Kościoła, która tworzona jest mocą chrztu świętego; przez obdarowywanie wówczas człowieka nowym sercem i nowym duchem (por. Ez 36, 27; Ga 3, 26–28).

Znając pełne miłości do człowieka działanie Boga i wierząc w nie, rodzice i chrzestni przynoszą dziecko do chrztu, wierząc – jak zaakcentowane zostało w obrzędzie omawianego sakramentu – że Jezus umarł i zmartwychwstał także dla nich. Prosząc o chrzest i podejmując się wypełnienia składanych przyrzeczeń, ufają w obietnice Boga, że wysłucha modlitwy swoich wiernych – udzieli przebaczenia grzechów i obdarzy ich nowym życiem za sprawą Ducha Świętego¹¹.

¹⁰ D.L. Edwards, *What Anglicans believe in the twenty first century*, Trowbridge 2000, s. 71.

¹¹ *Common Worship. Initiation services*, London 1998, s. 54.

To przekonanie o łaskowości Trójcy Przenajświętszej ma istotne znaczenie nie tylko dla najbliższych osoby przyjmującej chrzest, lecz także dla całego Kościoła Chrystusowego. Rodzice i chrzestni jako pierwsi mają troszczyć się o duchowy rozwój tej osoby; w ten sposób rozwijać się będzie wspólnota wiary i miłości. Ponadto wszyscy stanowiący Lud Boży zobowiązani są pomagać im w wypełnianiu tego dzieła ewangelizacji. Powyższe zadania są bardzo trudne do wypełniania, dlatego też wymagają otwarcia się na łaskę Boga¹². Każdy, kto się ich podejmuje, daje jednocześnie (i zawsze powinien dawać) świadectwo swojej wiary w Boga.

Fakt wyznania wiary przez rodziców i chrzestnych jest dla Kościoła tak bardzo ważnym wydarzeniem, że wspólnota ta nie może go nie zauważyć. Lud Boży bowiem zawsze dostrzega i docenia wyjątkową rolę rodziców i chrzestnych w wychowaniu religijnym tych, którzy przyjmują chrzest.

Składane wówczas takie obietnice, jak:

- podtrzymywanie ochrzczonych w nowym życiu w Chrystusie,
- modlitwa za nich i pociąganie ich własnym przykładem do trwania we wspólnocie wiary,
- pomoc w odnalezieniu swego miejsca w życiu i w służbie Kościołowi¹³,

wymagają od nich nie tylko postaw świadczących o tym, że są dobrymi ludźmi, lecz także gorliwymi chrześcijanami. Dawanie takiego świadectwa jest trudne, dlatego też – jak zauważa T. Windross – muszą oni doświadczyć tego, jak bardzo Kościół ich potrzebuje i jak towarzyszy im na drodze wypełniania tego ważnego zadania. Urzeczywistnianie składanych wówczas deklaracji zawsze stanowi realizację przykazania miłości Boga i bliźniego, jest składaniem samego siebie w ofierze. Są więc oni świadkami kierowania się prawdami Ewangelii na co dzień. Sakrament chrztu – przyjęcie tak zobowiązującej godności – stanowi okazję do tego, aby uświadomić rodzicom i chrzestnym nieustanną potrzebę zmiany ich życia. Będąc uczniami Nauczyciela z Nazaretu, mają realizować Jego wskazania. W przypadku, kiedy zabrakłoby powyższych treści, zostałyby stracona szczególna okazja do ukazania nie tylko należnych chrześcijanom praw i obowiązków, lecz także pierwszeństwa tych nowych obowiązków nad prawami¹⁴.

Przykładem potwierdzającym zmianę życia na takie, które będzie kroczeniem drogą zbawienia, jest regularne uczestniczenie we mszy świętej. Jeśli rodzice i chrzestni brać będą udział w liturgii, to w ten sposób nauczą swoje dziecko wypełniania przykazania świętowania dni świętych. Niektóre Kościoły anglikańskie wymagają, aby rodzice proszący o chrzest dla dziecka kilka tygodni przed tą uro-

¹² Tamże, s. 55.

¹³ Por. P. Maciaszek, *Obrzęd chrztu świętego w Kościele anglikańskim*, „Roczniki Liturgiczne” 1 (2009), s. 260.

¹⁴ T. Windross, *The Thoughtful Guide to Faith*, Winchester–New York 2004, s. 47–48.

czystością zaznaczyli swój udział w zgromadzeniu liturgicznym. Niestety, wówczas – z racji na ten wymóg – zauważa się spadek liczby chrztów¹⁵.

Godparents i *Sponsors*, uczestniczący we właściwy dla siebie sposób w uroczystości chrztu, urzeczywistniają nauczanie Kościoła o wszystkim tym, co dokonuje się w sakramencie. Składają się na nie następujące prawdy:

- Jest to bardzo osobiste zwrócenie się do Boga postawą skruchy i żalu za grzechy, które jest aktem wiary (por. J 16, 8-9). Deklarowane wówczas przez nich wyrzekanie się szatana i wypowiedzenie *Credo* stanowi publiczne wyznanie relacji do Boga, osobistego przyjęcia Chrystusa jako Pana i Zbawiciela¹⁶. Zejście z drogi znaczonej grzesznością (porzucenie złego kierunku życia) oznacza wejście na właściwą ścieżkę, którą kroczy się siłą wiary w Tego, który powiedział o sobie: „Ja jestem drogą” (J 14, 6). Z kolei nieposłuszeństwo względem Boga i Jego przykazań jest następstwem niewiary¹⁷.
- Każdy z przedstawiających kandydata do chrztu naśladuje przykład Pana Jezusa, który także przyjął ten sakrament. Dał przez to wskazanie, aby każdy z jego wyznawców przyjął tę sakramentalną łaskę i kierował się nią w całym swoim życiu. Każdy bowiem, kto uwierzy i przyjmie chrzest, osiągnie zbawienie (por. Mk 16, 15–16).
- Podporządkowanie się wskazaniu o codzienności znaczonej łaską Bożą jest w życiu rodziców chrzestnych formą składania ślubów wierności Chrystusowi¹⁸. Sakrament ten bowiem – jak czytamy w dokumentach Kościoła anglikańskiego – jest nie tylko zewnętrznym znakiem wyróżniającym ludzi spośród tych, którzy nie zostali ochrzczeni, ale również wyraża nowe narodziny, których skutkiem jest włączenie do Kościoła. Jest to spełnienie obietnicy przebaczenia grzechów, stanie się (przez Ducha Świętego) dziećmi Bożymi, potwierdzenie wiary i pomnożenie łaski (mocą modlitwy)¹⁹.

¹⁵ Tamże, s. 48.

¹⁶ *Common Worship. The Baptism of Children*, London 2000, s. 2: „W chrzcie, Bóg wzywa nas z ciemności do przedziwnego swojego światła. Pójście za Chrystusem oznacza umieranie dla grzechu i powstanie do nowego życia z Nim. Pytam zatem: Czy odrzucasz szatana i wszystkich buntowników przeciwko Bogu? Odrzucam. Czy wyrzekasz się zła? Wyrzekam. Czy żałujesz za grzechy, które nas dzielą od Boga i bliźniego? Żałuję. Czy zwracasz się do Chrystusa jako Zbawiciela? Zwracam się do Chrystusa. Czy poddajesz się Chrystusowi jako Panu? Podporządkowuję się. Czy przychodzisz do Chrystusa, drogi, prawdy i życia? Przychodzę”.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Dominum et vivificantem* o Duchu Świętym w życiu Kościoła i świata (18 maja 1986), nr 33.

¹⁸ R. Burnish, *The Meaning of Baptism. A Comparison of the Teaching and Practice of the Fourth Century with the Present Day*, London 1985, s. 159.

¹⁹ *A Theological Introduction to the Thirty-Nine Articles of the Church of England*, E.J. Bicknell (red.), London–New York–Toronto 1947, s. 463: „Baptism is not only a sign of profession, and mark of difference, whereby Christian men are discerned from others that be not christened, but is

Aby wymienione powyżej treści – odnoszące się do pierwszego z sakramentów – mogły urzeczywistniać się w życiu chrzestnych i duchowych opiekunów, w praktyce *Church of England* realizowane jest przygotowanie do pełnienia obowiązków wynikających z tej godności. Chociaż dokonuje się ono w różny sposób, to przeważnie biorą oni udział w spotkaniu, które jest próbą chrztu – pokazaniem, jak przebiega ta liturgia. Jest to zawsze okazja nie tylko do objaśnienia treści zawartych w tym sakramencie, lecz także do porozmawiania na temat natury składanych wówczas przez chrzestnych obietnic. Jeśli zachodzi przeszkoda, aby któreś z nich uczestniczyło w takim spotkaniu, dobrym rozwiązaniem jest wysłanie specjalnie przygotowanej broszury, objaśniającej kolejność czynności liturgicznych²⁰.

Czasem zdarza się, że chrzestni nie tylko nie mogą być na spotkaniu przygotowującym do chrztu, lecz także (na przykład z racji choroby czy zamieszkiwania poza krajem) będą nieobecni na tej uroczystości. Wówczas w ich imieniu może ktoś inny uczestniczyć w celebracji sakramentu. Chrzestni natomiast – gdziekolwiek się znajdują – mogą w tym czasie pójść do kościoła i pomodlić się za swojego nowego chrześniaka. Modlitwa taka zawierać powinna przyrzeczenia, których podjęli się, biorąc odpowiedzialność za duchowy rozwój dziecka. Niewielu chrzestnych znajduje takie rozwiązanie, dlatego należy polecać im taką właśnie zastępczą formę obecności²¹.

3. MODLITWA, DOBRY PRZYKŁAD I NAUCZANIE STANOWIĄ OBOWIĄZKI CHRZESTNYCH

Prezentując zagadnienie obowiązków, jakich podejmują się przyjmujący na siebie godność *Godparents* i *Sponsors*, warto zauważyć, że już na początku celebracji chrztu (po przedstawieniu Kościołowi tych, którzy mają być przyjęci do jego wspólnoty) zadawane są pytania określające te zadania²². Chrzestnym, podobnie jak rodzicom, dokładnie przypomniana jest treść sakramentalnego obrzędu, z której rodzą się zapytania o ich postawę:

- „Wiara jest darem Boga dla Jego ludzi. W chrzcie Pan przyłącza do nas (wspólnoty) tych, których wzywa. Ludu Boży, czy będziecie witać te dzieci (tych kandydatów) i podtrzymywać ich w nowym życiu w Chrystusie?”
- „Rodzice i chrzestni, Kościół przyjmuje te dzieci z radością. Dzisiaj pokładamy nadzieję w Bogu, że będą wzrastać wierze. Czy wy będziecie modlić

also a sign of Regeneration or new Birth, whereby, as by an instrument, they that receive Baptism rightly are grafted into the Church; the promises of the forgiveness of sin, and of our adoption to be the sons of God by the Holy Ghost, are visibly signed and sealed; Faith is confirmed, and Grace increased by virtue of prayer unto God”.

²⁰ N. Whitehead, H. Whitehead, dz.cyt., s. 41.

²¹ Tamże.

²² Por. P. Maciaszek, art.cyt., s. 260–261.

się za nich, pociągając ich przez swój przykład, trwając we wspólnocie wiary i krocząc z nimi drogą Chrystusa?”

- „W chrzcie te dzieci zaczynają podróż wiary. Wy przemawiacie za nich dzisiaj. Czy będziecie opiekować się nimi, pomagać im zajmować wyznaczone w życiu i służbie miejsce w Chrystusowym Kościele?”

Streszczając nauczanie Kościoła anglikańskiego na temat roli *Godparents* i *Sponsors* D. Stone wyjaśnia, że rodzice chrzestni są tymi, którzy (tradycyjnie) podejmują się wspierać przyjmujące chrzest dzieci aż do bierzmowania. *Sponsors* zaś wspierają kandydatów w każdym wieku. Pomaganie dzieciom wzrastać w chrześcijańskiej wierze – jak zaznaczają obrzędy pierwszego z sakramentów – polega na:

- modlitwie,
- dawaniu przykładu,
- nauczaniu²³.

Pierwsza powinność ukazuje istotną prawdę o wychowaniu dziecka; jest to dzieło, którego dokonywać należy przy współpracy z Bogiem. Modlitwa jest pięknym, cennym dla duszy czasem, kiedy zaprasza się Ojca, który jest w niebie, aby dopomógł w kształtowaniu swoich dzieci. Co więcej, chrzestni proszą tym samym Wszechmogącego o pomoc w udźwignięciu spoczywającej na nich odpowiedzialności. Oni uświadamiają sobie wtedy, kto tak naprawdę powołał ich do zatroszczenia się o nowe życie. Jest to misja zlecona przez samego Stwórcę. Wypełniając ten obowiązek, chrzestni nie tylko doskonalą się w samodyscyplinie, lecz także w ich duszach wzrasta miłość do Boga. Dzięki niej przyjmuje się natchnienia Boże (owoce Ducha Świętego), które potwierdzają współpracę z Trójcą Przenajświętszą i dają nowe wskazania w religijnym wychowaniu dzieci. Przez modlitwę w intencji bliźnich człowiek dostrzega własne zainteresowanie nimi, widzi, jak jemu zależy na innych. Jest to zatem także odpowiedź na pytanie o realizację przykazania miłości²⁴.

Dawanie przykładu jest także integralnym czynnikiem w procesie rozwoju duchowego. Wystarczy zauważyć, jak wiele dzieci kopiuje zachowania swoich rodziców i innych dorosłych. One poznają swoje możliwości poprzez to, co dostrzegają u starszych. Stąd bierze się kierowana do chrzestnych prośba; jeśli dzieci widzą, jak ważna jest dla dorosłych chrześcijańska wiara, wówczas są bardziej przygotowane na jej przyjęcie. Autorzy podręcznika dla *Godparents* zwrócili uwagę również na wpływ złych zachowań; jeżeli dziecko rodzi się i wzrasta w atmosferze przemocy, to nie można się dziwić, że wyrośnie z tendencją do agresywnych zachowań. Każdy z chrzestnych, będąc wyjątkowym przyjacielem ro-

²³ D. Stone, dz.cyt., s. 19.

²⁴ Tamże, s. 20.

dziców, proszony jest o odegranie szczególnej roli w życiu dziecka. Ta rola musi być naturalnie dobrym przykładem²⁵.

Nauczanie, które Kościół zleca *Godparents*, decyduje (między innymi) o tym, czy dziecko osiągnie kiedyś dojrzałość chrześcijańską. Ono, obserwując zachowanie dorosłych, nie rozumie ich postaw. Dlatego zadaje wiele pytań. Potrzebuje dowiedzieć się, jaka jest prawda i jak należy się zachowywać. Jest to doskonała okazja, aby konstruktywnie kształtować młodego człowieka. Odnośnie do życia religijnego podawana jest wskazówka, aby chrzestni wykorzystywali zawarty w liturgii roczny cykl przedstawiania życia Chrystusa, przeżywanie świąt i wspominanie świętych. W ten sposób może dokonać się otwarcie dzieci na otaczający świat i na Boga, w którego wierzą chrześcijanie. Taka praktyka może stanowić fundament realizacji zadań zleconych chrzestnym²⁶.

Wymienione zadania spoczywają na całej wspólnocie wierzących, na wszystkich obecnych na liturgii chrzcielnej, ale pierwszymi odpowiedzialnymi (oprócz rodziców) są chrzestni. Dlatego warto o tym pamiętać, dokonując ich wyboru. Nie trzeba wówczas pytać o to, czy będą oni mogli kupować kosztowne prezenty i zaopiekują się dzieckiem, kiedy wydarzy się coś nieszczęśliwego. Ważniejsze jest ich zainteresowanie się duchowym dobrem nowo ochrzczonych. Należy zatem mieć pewność, że będą oni modlić się za dziecko i jego rodzinę wytrwale od dnia chrztu świętego. Będą nieustannie dawać dobry przykład i ich nauka okaże się pożyteczna²⁷. Osiągana w ten sposób przez ochrzczonego dojrzałość chrześcijańska ujawniać się będzie umiejętnością dobrego poznania Boga i kroczenia za Nim. Dojrzałość ta widoczna będzie w sakramencie bierzmowania, w którym osobiście potwierdzi obietnice z pierwszego sakramentu – obietnice uczynione kiedyś przez rodziców i chrzestnych.

W publikacjach na temat obowiązków, na które zgadzają się najbliżsi przyjmujących chrzest, odnaleźć można myśl, że obecność podczas celebracji tego sakramentu jest dla chrzestnych najłatwiejszym czasem pełnienia przez nich tej roli. Ich zaangażowanie w przebieg liturgii, na przykład dawanie odpowiedzi na zadawane im przez duszpasterza pytania, nie należy do trudnych zadań (choć dla wielu właśnie udział w takiej celebracji jest bardzo stresujący). Prawdziwy wysiłek chrzestnych zaczyna się dopiero później; wystarczy wymienić tu sytuacje, kiedy najskuteczniejszym wsparciem dla dziecka będzie pomoc rodzicom. Wybrani bowiem przez rodziców, jako ich bliscy i przyjaciele, powinni troszczyć się nie tylko o dziecko, lecz także o wszystkich członków rodziny. Sprostanie tym wymaganiom jest w obecnych czasach trudniejsze niż chociażby kilkaset

²⁵ G. Legood, I. Markham, *The Godparents' Handbook*, London 1997, s. 48.

²⁶ Tamże.

²⁷ *Becoming a godparent in the Church of England*, (bmw) 2003², s. 4. Zawarte w broszurze informacje wskazują na *Ministers* (duszpasterzy Kościoła anglikańskiego) jako tych, którzy służą pomocą w podejmowaniu decyzji związanej z wyborem chrzestnych oraz zalecają dokładne przeczytanie i przemyślenie publikacji na ten temat.

lat temu, kiedy chrzestni obserwowali na co dzień życie swojego chrześniaka; w XXI w. jest inaczej – coraz częściej zdarza się tak, że nie spotykają oni dziecka przez długie lata²⁸.

Warto w tym miejscu wskazać na czynnik, który powinien motywować chrzestnych do gorliwego wypełniania przyjętych przez nich zobowiązań. Jest nim fakt, że niewątpliwie skierowana do osoby prośba o zostanie *Godparents* czy *Sponsors* wskazuje na bycie kimś ważnym w życiu innych. Krewni i przyjaciele dają wówczas wyraz tego, że uważają ich za ludzi, którzy potrafią mówić o Bogu, modlić się do Niego i przez dobry przykład prowadzić innych do Niego. W ten sposób zlecona rodzicom chrzestnym misja wyjaśniania, na czym polega przynależność do lokalnego Kościoła i pokazywania możliwości brania udziału w duchowym życiu tej wspólnoty, przestaje ich przerażać²⁹.

Ukazywanie zadań spoczywających na rodzicach chrzestnych względem tego, kogo przedstawiają do chrztu (modlitwy, dawania dobrego przykładu i nauczania) streszczają modlitwy, jakie dla nich przeznaczono. Modlitwy te – przeznaczone do odmawiania przez chrzestnych, zawarte w broszurze³⁰ otrzymywanej z racji tego sakramentu – nie tylko streszczają doniosłą rolę tych najbliższych w życiu dziecka, lecz także sposób jej wypełniania:

Panie Boże, proszę abyś Ty przewodził i wspierał mnie w byciu chrzestnym.

Daj mi twoją mądrość i twoją miłość.

Pomóż mi być dobrym przykładem chrześcijańskiego życia
i zachowaj mnie jako pamiętającego o moim cennym chrześniaku (imię dziecka). Amen.

Ojczec w niebie, dziękuję za dar (imię chrześniaka) i za całą radość jaką on (ona) przynosi nam.

Bądź z nim (nią) w jego (jej) chrześcijańskiej wędrówce wiary,
aby on (ona) poznawał (a) naszego Pana Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i przyjaciela. Amen.

4. TREŚCI UROCZYSTOŚCI CHRZTU WYZNACZAJĄ PROPOZYCJE OFIAROWYWANYCH PREZENTÓW

Dotychczasowa prezentacja nauczania *Church of England* na temat *Godparents* i *Sponsors* wyraźnie wskazała, że najcenniejszymi darami, jakie mogą oni ofiarować przyjmującym chrzest, są: poświęcony czas, obecność, ofiarowana modlitwa. Praktyka pokazuje jednak, że każdy z nich chce (co też czyni) zaznaczyć swoją wyjątkową obecność przez podarowanie specjalnego prezentu. Warto zauważyć, że w publikacjach kościelnych znajduje się wiele cennych instrukcji także na ten temat³¹. Pierwszą z nich jest wskazanie, że nie ma potrzeby, aby były to

²⁸ G. Legood, I. Markham, dz.cyt., s. 73.

²⁹ *Becoming a godparent...*, s. 2.

³⁰ *Baptism of Children...*, s. 5.

³¹ *Becoming a godparent...*, s. 4.

podarki o wielkiej wartości materialnej, wyjątkowo drogie; proste i tańsze mogą także nie tylko być cenione, lecz także lepiej zrozumiane jako oddające religijny charakter uroczystości i potrzebę troski o rozwój życia duchowego. Na początku trzeba podjąć decyzję, czy podarunek ma być wykorzystany podczas liturgii, czy też używany będzie później. Zawsze jednak powinien być on kupiony w sklepie z chrześcijańskim asortymentem.

Pierwszą propozycją podarunku, z pewnością wyjątkowo cenną, jest Biblia lub publikacje zawierające opowieści biblijne. Warto zauważyć, że podkreślany jest przy tym fakt, że dostępne są wersje przeznaczone dla dzieci; treści podane są przystępnym językiem, a ich zrozumienie i zapamiętanie ułatwiają ilustracje. W broszurze dla chrzestnych zaznaczono także, aby nie kupować Biblii, która jest zbyt droga do używania na co dzień. W przeciwnym razie nie będzie ona należycie wykorzystywana. Odnośnie do książek czy filmów z historiami biblijnymi, to warto nabywać je przez dłuższy okres (na przykład przez 5 lat), w ten sposób utworzy się praktyczna kolekcja. Biblijne treści na płytach wykorzystywane będą także wówczas, kiedy dziecko już podrośnie.

Drugą propozycją są modlitewniki, dzięki którym dokonywać się może nauka modlitwy. Podobnie jak publikacje o tematyce biblijnej, są one różnorodne i często bogato ilustrowane.

Kolejna sugestia prezentu to krzyżyk czy łańcuszek na szyję. Trzeba zauważyć, że dziecko nie będzie ich mogło nosić przez pewien czas oraz że mniej praktyczne będą wyjątkowo drogie – ze złota czy srebra.

Wartościowym upominkiem zawsze będą figurki i obrazy przedstawiające wydarzenia z życia Pana Jezusa. Drewniane krzyżyki, szopki bożonarodzeniowe, figurki i obrazy Matki Bożej, Świętych i Aniołów przypominać będą historię zbawienia i mogą być wykorzystywane każdego roku (na przykład w okresie Narodzenia Pańskiego). Warto podkreślić, że na wręczanych upominkach można zaznaczyć (napisać, wyrzeźbić) religijny symbol, np. rybę czy krzyż – oraz znaki przypominające uroczystość przyjęcia sakramentu chrztu – inicjały dziecka, datę uroczystości³².

Ostatnie wskazanie odnośnie do pamiątek i podarunków skierowanie jest przede wszystkim do duszpasterzy Kościoła anglikańskiego, chociaż nie tylko, i dotyczy okolicznościowych kartek. Polecane są one udzielającym sakramentu z tej racji, że zawierają najważniejsze dane dotyczące chrztu; nie tylko datę czy imiona, lecz także obietnice, jakie były wówczas składane przez chrzestnych. Taka okolicznościowa kartka może być wręczana im bezpośrednio po skończonej uroczystości z zaznaczeniem, aby nie chować jej gdzieś głęboko, lecz aby przechowywać na bardzo widocznym miejscu (w propozycji np. wskazano kuchnię i biuro). Z pewnością także spodoba się chrzestnym dołączona do kartki fotografia; spoglądając na nią, będą sobie przypominać i regularnie wypełniać obowiązek

³² N. Whitehead, H. Whitehead, dz.cyt., s. 43.

modlitewnego błagania Boga o błogosławieństwo dla chrześniaka. Jest to o tyle ważne, że w czasach, kiedy panuje «powszechne zabieganie», łatwo o zerwanie tej duchowej więzi. Taki okolicznościowy karton, umieszczony na widocznym miejscu, stanowić będzie przypomnienie o dacie przyjęcia pierwszego z sakramentów. Umożliwi także zaznaczenie przypadającej rocznicy chrztu; odwiedziny dziecka bądź wysłanie kartki czy prezentu z tej okazji sprawi, że chrzestni nie tylko będą odróżniać się od innych członków rodziny, lecz także potwierdzą wyjątkową ważność świętowanego wydarzenia. *Ministers* mogą również podpowiedzieć chrzestnym, aby każdą taką okazję (rocznicę przyjęcia sakramentu chrztu) wykorzystywali do rozmowy z chrześniakiem, czy też pisania do niego na temat ich własnej wiary. Składane w ten sposób świadectwo powinno mieć na celu pokazanie prawdy o Bogu jako Tym, który jest zainteresowany każdym człowiekiem w każdym aspekcie jego życia³³.

Prezentacja zagadnień dotyczących roli *Godparents* i *Sponsors* we wspólnocie Kościoła anglikańskiego ukazała ich wyjątkowe znaczenie w życiu chrześcijan. Znalezienie odpowiedzi na takie pytania, jak:

- co określa tożsamość tych, którzy przedstawiają kandydatów do chrztu?,
- dlaczego przyjmujący ten sakrament potrzebują pomocy najbliższych?,
- na czym ma polegać świadczona przez nich pomoc?,
- ilu i jakiej płci *Godparents* i *Sponsors* potrzebuje każdy z nowo ochrzczonych?,
- czy istotna jest, jeśli tak to na ile, wiara rodziców chrzestnych?,
- jakich obowiązków podejmują się przyjmując tę godność?,
- jaka rolę w rozwoju duchowym odegrać mogą ofiarowywane z racji chrztu prezenty?

pozwoлиło dostrzec ich znaczącą misję w dziele osiągnięcia zjednoczenia z Bogiem przez tych, którzy kroczą drogą zbawienia. Powyższe ukazanie roli opiekunów duchowych i rodziców chrzestnych pozwala wiernym całej wspólnoty anglikańskiej uczynić postanowienie, aby nie tylko z jeszcze większą starannością dokonywać wyboru chrzestnych, lecz także gorliwiej zabiegać o rozwój wiary przyjmujących pierwszy sakrament. Bóg powołuje ludzi do roli chrzestnych i opiekunów duchowych. Czyniąc to pokłada w nich ufność i nadzieję. Czyni ich swoimi uczniami i za pośrednictwem Kościoła uświadamia znaczenie tego wybrania. Zagadnienie przyjmowania godności rodziców chrzestnych i ich odpowiedzialności z tego faktu wynikającej jest istotna w życiu wiernych nie tylko *Church of England*.

³³ Tamże, s. 41–42.

GODPARENTS AND SPONSORS IN THE CHURCH OF ENGLAND

Summary

The role of Godparents is to speak on behalf of the infant being baptised during the baptism service itself and to support the parents in bringing the child up as a Christian within the family of the Church, so that they will confess the faith for themselves and come in due time to confirmation. In order that they can fulfil their role Godparents need be able to make the declarations and promises in the baptism services, which is why the Church of England requires all Godparents to be baptised themselves and normally to be confirmed as well. That is also why it is not possible for a member of another faith to be a Godparent. Those who are baptised as infants normally have to have at least three Godparents. At least two of them have to be of the same sex as the infant and one has to be of the opposite sex. If it proves impossible for there to be three Godparents it is possible for a baptism to take place with one Godfather and one Godmother. Parents can be Godparents to their own children providing there is at least one other Godparent as well. Those who are older when they are baptised have sponsors rather than Godparents. The role of the Sponsor is not to speak for the person being baptised, but to formally present them for baptism and to help them in their growth as Christians after they have been baptised. There need to be at least two and preferably three Sponsors and they are chosen by the candidates for baptism themselves. Like Godparents they need to be baptised and normally also confirmed.

As Godparents, they have a special role. It's about helping a child to come to know God, encouraging them in their spiritual life and supporting them in their membership of the local church. Godparents will be expected to attend the child's baptism, where they will make promises to help to bring them up in the Christian faith. It's a role that will develop over time, as their godchild grows up and develops their own faith.

The most important gifts godparents can give their godchild are their time, presence and prayers, but they will probably also want to mark the baptism or confirmation by giving a special gift. Godparents don't have to buy expensive gifts. A simple, meaningful present is a good choice – maybe something to be used at the baptism, or a gift to be kept for later.

Słowa kluczowe: Kościół anglikański, rodzice chrzestni, chrzest